

Yhdenvertainen Suomi. Kirjallinen kuuleminen

1. Mitkä ovat mielestänne Yhdenvertainen Suomi -ohjelman kolme keskeisintä tavoitetta, joihin tulisi kiinnittää enemmän huomiota?

Tavoite 1: Tunnistetaan ja puretaan yhteiskunnan eriarvoistavia rakenteita: Yhdenvertainen Suomi -ohjelmassa tunnistetaan tarve tuottaa tutkittua tietoa suomalaisesta yhteiskunnasta yhdenvertaisen osallisuuden näkökulmasta. Yhdenvertaisuuslainsäädännön kehittämiseksi tarvitaan jatkossakin systemaattista seurantatietoa. Rakenteellisen eriarvoisuuden seuraukset korostuvat erityisesti niissä ryhmissä, joissa uskonto- ja kulttuuritaustainen rasismi sekä rakenteellisen dialogin ja tukitoimien puute on vaikuttanut ryhmien eristäytymiseen.

Tavoite 4: Kasvatetaan tietoisuutta rasismista ja sen eri muodoista: Yhdenvertainen Suomi -ohjelma kuvaa rasismia asenteena, jonka mukaan eri kansallisuudet tai etnisyydet oletetaan puhuvat tiettyä kieltä, näyttävät tietynlaiselta ja noudattavat tietynlaisia uskonnollisia ja kulttuurisia tapoja. Lisäksi rasismiin kuuluu ajatus eri kansallisuuksien ja/tai etnisyyksien paremmuudesta suhteessa toisiinsa. Yhdenvertainen yhteiskunta ei perustu yksikertaistaviin oletuksiin vaan pystyy tunnistamaan useita yhdenvertaisuuden toteutumiseen yhtä aikaa vaikuttavia tekijöitä. Kansallisuuteen ja/tai etnisyyteen liittyvien yksinkertaistavien ja eriarvoistavien oletusten rinnalla on välttämätöntä tunnistaa moniperustaista syrjintää.

Tavoite 7: Puututaan vihapuheeseen systemaattisella toiminnalla ja yhteistyöllä

Yhteiskunnallinen keskustelu on vaarassa muuttua vihamieliseksi ja erilaisia näkökulmia sietämättömäksi. Valtion johto sekä viranomaiset käyttävät merkittävää valtaa muun muassa yhteiskunnallisen keskustelukulttuurin luojana ja ylläpitäjänä. Erilaisten poliittisten ja hallinnollisten toimien kautta on välttämätöntä tukea vuoropuhelua mahdollistavaa puhekulttuuria, ei eri ääniä hiljentävää vihapuhetta. Luottamuksellisen yhteiskunnan rakentuminen ei ole mahdollista, jos jokainen Suomessa asuva ei voi turvallisesti osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun.

2. Mitkä ohjelman toimenpiteistä ovat olleet erityisen hyödyllisiä?

Erityisen hyödyllisinä näyttäytyvät sellaiset toimenpiteet, joissa työnantajia veloitetaan vahvistamaan yhdenvertaisuusosaamista työpaikoilla (esim. toimenpiteet 14–17, 27–33, 38–41), vahvistetaan rakenteellisen syrjinnän seurauksena syrjäytettyjen äänen kuulemistä ja osallisuutta (esim. toimenpiteet 24, 26) ja lisätään yhdenvertaisuutta edistämistä tukevia rakenteita (esim. toimenpiteet 3–4, 11, 12–13, 16, 19–21, 34, 48, 50–52)

3. Mitä muita asioita haluatte nostaa esille yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja syrjimättömyyden edistämiseksi suomalaisessa yhteiskunnassa?

Suomalainen yhteiskunta rakentuu perusoikeuksien toteutumisen, demokratian ja oikeusvaltioperiaatteen varaan. Demokraattinen yhteiskunta edellyttää jokaisen ihmisen luovuttamattoman ihmisarvon ja siitä nousevien ihmisoikeuksien toteutumista. Demokraattisen yhteiskunnan ihanteisiin on pyrittävä aktiivisesti. Jokaisen demokraattisessa yhteiskunnassa vaikuttavan yhteisön on tarkasteltava myös omaa toimintaansa ihmisarvon luovuttamattomuuden ja ihmisoikeuksien näkökulmasta. Rasististen ihanteiden hyväksyminen ja syrjimättömyyden periaatteista luopuminen romuttavat demokraattisen yhteiskunnan idean. On välttämätöntä, että poliittinen järjestelmä sitoutuu luovuttamattoman ihmisarvon periaatteeseen, joka on demokratian edellytys.

Uskonnollisiin ilmiöihin, uskontojen tulkintaan ja uskonnon harjoittamiseen kohdistuu vähintään välillisesti yhdenvertaisuutta uhkaavaa puhetta, vaikeasti tunnistettavaa väkivaltaa ja väkivallan uhkaa. Yksittäisiin ihmisryhmiin on myös kohdistettu poliittisia mielenilmaisuja. Uskontoihin liittyvät yhdenvertaisuuskysymykset haastavat päätöksentekijöiden, viranomaisten, kolmannen sektorin ja kansalaisten uskonto-osaamista ja uskontolukutaitoa. Uskontojen ja uskontojen välisen myönteisen vuorovaikutuksen näkökulman huomioiminen on välttämätöntä hyvien yhteiskuntasuhteiden rakentumiselle ja yhteiskunnan turvallisuudelle.

Tapio Luoma
Arkipiispa